

Een goed uurwerk verdient een tweede leven

Een horloge zonder kast is als een auto zonder carrosserie. Waardevol, maar niet bruikbaar. Watching medewerker Pjèr Strolenberg had een uurwerk zonder horlogekast en gunde het horloge een tweede leven. Hij vroeg edelsmid Brigitta Sueters om een nieuwe kast te ontwerpen. Normaal legt ze zich toe op het maken van sieraden, maar voor Watching maakte ze een uitzondering.

"Een kast voor een horloge ontwerpen, leek me erg spannend", zo vertelt Brigitta Sueters. "Het is iets heel anders dan ik gewend was. Zo'n uurwerk moet er ook precies in passen. Ik ben gewend om heel nauwkeurig te werken, maar bij een kast voor een horloge luistert het allemaal wel heel erg nauw. Ik wilde graag dat het perfect zou zijn of tenminste zo perfect mogelijk."

De 39-jarige goudsmid heeft een indrukwekkende carrière achter de rug. Na haar studie aan de Vakschool in Schoonhoven werkte zij zeven jaar lang in New York. Daar hield ze zich onder andere bezig met het maken van sieraden voor de New Yorkse topjuwelier Harry Winston. "We maakten sieraden voor de superrijken", blikt Brigitta Sueters terug. "Het was niet

HOE MAAK JE EEN HORLOGEKAST?

Een horlogekast bestaat uit een aantal onderdelen. De glasrand, de kast of werkhouders, het stofdeksel en het achterdeksel. Het vervaardigen van een horlogekast is een oud ambacht. De diverse onderdelen van de kast moeten gedraaid of godreven worden. Bovendien moet de ambachtsman/vrouw binnen zeer kleine toleranties kunnen werken.

De glasrand zit op de kast gedrukt en heeft een uitsparing in de rand waarin het glas past. Deze uitsparing is onder een hoek geslepen zodat het glas haast vanzelf wordt vastgehouden.

De eigenlijke kast houdt het uurwerk vast. Dit uurwerk heeft verschillende diameters. Aan de wijzerplaatkant is die diameter het grootst. Het uurwerk zakt in de kast maar blijft hangen op de rand onder de wijzerplaat. Door middel van twee schroeven wordt het uurwerk aan de achterkant vastgezet. De glasrand valt over de wijzerplaat heen en klemt zich vast op de kast. Minder dan een millimeter van de glasrand valt over de rand van de emailen wijzerplaat. Er is geen ruimte tussen de glasrand en de wijzerplaat en het glas beschermt het uurwerk af tegen het binnendringen van stof en water. Om het uurwerk extra tegen stof te beschermen bevindt zich tussen het uurwerk en het achterdeksel een stofdeksel. Deze heeft dezelfde vorm en ongeveer dezelfde functie als het achterdeksel. Het stofdeksel zit scharnierend opgehangen en klikt vast op een randje van de kast. Ditzelfde geldt voor het achterdeksel dat aan de achterzijde vaak versierd is of door middel van kleine groefjes meer grip heeft. Het achterdeksel klikt ook vast op een kleine richel op de kast. Voor de opwindkroon wordt een gat in de kast geboord bij de 12 of de 3 (al naar gelang het een standaard horloge- of een savonnettekast is). Er wordt vervolgens een tube op gesoldeerd waar het opwindstiftje later doorheen steekt. De tube wordt op maat gemaakt zodat de opwindkroon er gemakkelijk overheen valt. Ook dit is weer een extra bescherming tegen stof.

Het is zeer moeilijk om een kast te maken omdat er rekening gehouden moet worden met allerlei verschillende diameters en toleranties. Een paar honderdste teveel en de glasrand of het deksel past niet meer. Een uurwerk is puur maatwerk en zo ook het maken van de kast dat zowel ambachtelijk als arbeidsintensief is.

ongebruikelijk dat we met z'n drieën drie maanden aan één sieraad werkten."

Naast de jaren in Amerika werkte Brigitta Sueters ook drie jaar lang voor het Nationaal Museum van de Filippijnen en een jaar in Japan. In 1997 settelde ze zich weer in Nederland. Sinds die tijd werkt ze als goudsmid en sieraden ontwerper vanuit haar eigen atelier.

Nieuwe uitdaging

"Ik vind het erg prettig om nu voor mezelf te werken. Het geeft meer vrijheid", vervolgt ze. "De afwisseling bevalt me goed. Ik vind het leuk om elke keer weer wat anders te doen." Daarom werd de edelsmid direct enthousiast toen Watching-medewerker Pjèr Strolenberg haar vroeg om een kast te ontwerpen. Het betrof een

Tekst Elzamarie Karsdorp en Pjèr Strolenberg
Foto's Jeroen Holterbosch en Arjen Vos

Brigitta Sueters: "Een kast voor een horloge ontwerpen, vond ik erg spannend"

chronometer uurwerk van Le Phare uit 1880, dat volgens Pjèr Strolenberg een tweede leven verdiende. "Ik vond het een uitdaging, maar er ging best veel tijd in zitten", vervolgt Brigitta Sueters. "Een horlogekast leent zich namelijk voor heel veel toepassingen. Je kunt bijvoorbeeld de achterkant van de kast voorzien van allerlei decoratieve patronen. Voor mij is dit een nieuwe toepassing die met goudsmeden te maken heeft. Leuk!"

Bij het ontwerp van de kast liet Brigitta Sueters haar inspiratie de vrije loop. Zo voorzag zij het beugeltje aan de kast van een vlechtwerkje. "Met zo'n beugeltje kan je leuke dingen doen. Daarmee kun je er iets eigens aan geven. Het vlechtwerkje is een soort kenmerk van mij. Het komt ook terug in de ring die ik bij dit horloge heb ontworpen." Aan de horlogekast voor het uurwerk van Pjèr Strolenberg heeft Brigitta Sueters een week

werk gehad. Een dergelijke kast is dus niet goedkoop. Brigitta Sueters: "Het uurwerk moet dus wel de moeite waard zijn anders loont het niet."

Historisch gevoel

"Wat mij zo aanspreekt in het ontwerpen van kasten, is dat je van iets ouds en iets nieuws weer één geheel maakt", vertelt Brigitta Sueters. "Het uurwerk is oud en de kast is nieuw, maar samen krijgt het toch een bijzondere uitstraling hoewel het niet antiek is. Daarnaast vind ik het historische gevoel belangrijk. Zo'n uurwerk is misschien wel honderd jaar oud. Van wie is het geweest? Wie heeft het allemaal in handen gehad? En hoe is het hier terecht gekomen? Dat zijn vragen die me bezighouden als ik aan zo'n horloge werk. Inmiddels heb ik ook al een tweede kast, ditmaal een gouden, ontworpen. Ik zou het best leuk vinden om dit vaker te doen."

WELK HORLOGE VERDIENT EEN TWEEDE LEVEN?

In tijden van nood bracht men gouden horloges naar de horlogemaker of de goudsmid met de vraag om het gouden kastje te verwijderen en om te smelten. Het goud werd gerecycled. Doodzonde, maar nood breekt wetten.

Toch bewaarde de goudsmid of horlogemaker de uurwerken vaak als ze bijzonder genoeg waren. Chronografen, chronometers of horloges met repetitie vallen onder deze bijzondere klokjes. Maar het kunnen natuurlijk ook de uurwerken van heel exclusieve merken zijn die bewaard blijven. Uurwerken van Patek Philippe bijvoorbeeld.

Soms kun je deze losse uurwerken kopen (ze zijn nog regelmatig op beurzen te vinden) en als je iemand hebt die er alsnog een kast omheen kan maken, heb je voor een mooi bedrag een super horloge! Een chronograaf is al snel niet bijzonder genoeg maar uurwerken van een chronometer horloge of uurwerken met minuut- of kwartier repetitie kunnen een nieuwe kast rechtvaardigen. Een chronometer in een originele gouden kast zal al snel enkele duizenden guldens waard zijn. Voor uurwerken met repetitie geldt hetzelfde.